

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית בני אמונים

מאוצרות אמונים

פניני אמן ותפלה בפרשה

תפלה על הטובה - שלא תחזל

"ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקדש" (ח ט)

מעשה בעשיר גדול שחיי התנהלו על מי מנוחות. בניו שהיו נטועים על התורה והעבודה הרווהו רב נחת, ועסקו המסעפים התנהלו בסדר מופתי וללא תקלות. ביום מן הימים נכנס הלה למעונו של המגיד מוז'ניץ. כאשר התענג הרבי לשלומו השיב העשיר כי בחסדי שמים אינו חסר דבר.

"מדוע אפוא באת אלי?" תהה המגיד, והעשיר השיב: "באתי לבקש מהרבי שיפעל בתפלתו שתמיד אשאר במצבי הטוב ולעולם לא אצטרף לבוא אליו בשל מקרים קשים שיפקדו את מעוני חלילה".

בדרך צחות אמר האדמו"ר רבי מאיר מדז"יקוב כי ענין זה נרמז בלשון הפתוח שלפנינו: "ולא יהיה בבני ישראל נגף בגשת בני ישראל אל הקדש" - חייבם של ישראל תנהלו תמיד על מי מנוחות, וכן לא יצטרכו לבוא אל הצדיק כדי שיתפלל על צרתם, אלא כדי שהטובה תמשיך לשרות במעונם.

ברעיון דומה פרש המגיד מדובנא את הפסוק (ישעיה נז ז): "והביאותים אל הר קדשי ושמתים בבית תפלת... כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים"; כאשר זכו ישראל ויהיו צדיקים גמורים אזי לא יצטרכו להעניש בחטאם, ומתוך כך לא יצטרכו לבוא לבית המקדש כדי להתפלל לפני ה' שיושיעם מצרותיהם, אלא: "ושמתים בבית תפלת" - לשמח ולהודות לה' על כל הטוב שאנו לו. ורק "לכל העמים" יקרא "ביתי בית תפלה" שבו יתפללו להושע ממצוקותיהם.

אמרי נעים; אהל יעקב דברים

רפואה בחסד ולא בדין

"ויצעק משה אל ה' לאמר אל-נא רפא נא לה" (יב ג) דרש האדמו"ר רבי משה יחיאל מאוז'רוב:

השם אל-מורה על מדת החסד (זהר צו ב) כפתוב: (תהלים נב ג): "חסד אל-כל היום". משה רבנו בקש שאף שחטאה מרים, בל ינהג עמה הקדוש ברוך הוא במדת הדין, אלא ינהג עמה במדת החסד. ומתוך שירעיף עליה מטוב חסדו ויקרבנה אליו, תכיר מעצמה בגדל חטאה, תתביש במעשיה

ענית אמן' בנדבת לב מגנה מהאויבים

"וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר הצר אתכם והרעתם בחצצרת ונזקרתם לפני ה' אלוקיכם ונושעתם מאיביכם" (ט ו)

גם כיום שאין אנו תוקעים בחצוצרות (ראה מג"א ריש סי' תקעו; שו"ת 'אגרות משה' או"ח ח"א סי' קסט) יש בגדינו מצוה ופלאה המסגלת באפן מיוחד שתתקיים בנו הבטחת 'ונושעתם מאיביכם'. מצות ענית אמן.

כך דרשו חכמים (תנא דבי אליהו רבה י) על הפסוק (שופטים ה ב): "בפרע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה'" - "במי נפרע להם הקדוש ברוך הוא לישראל מאמות העולם? בבני אדם שמשפיעים ומעריבים לבית הנכנסת ולבית המדרש ועונים אמן..."

בכך פרש רבי חיים כ"ץ נכד הסמ"ע את הפסוק בתהלים (יב א): "הושיעה ה' כי גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם" - "הושיעה ה'", אף "כי גמר חסיד כי פסו אמונים" - אין בקרבנו בני אדם הנוהרים ומקירים ענית אמן, שבזכותם הבטחנו להציל מאיבינו.

האדמו"ר רבי משה יחיאל מאוז'רוב הוסיף ובאר כי כאשר נזיק בדברי חכמים נראה, שעקר ההגנה שמעניקה ענית אמן הוא כאשר האמן נענית על ברכות שלא יהיה חייב לשומעו, כאותם "בני אדם שמשפיעים ומעריבים לבית המדרש" כדי לענות אמן' אחר המברכים. וכפדק מלשון הפתוב: "בהתנדב עם ברכו ה'" - כאשר מתנדב האדם לברך את ה' באמן' אף כשאינו מחייב בכך.

ארץ החיים [לר"ח כ"ץ] תהלים יב א; באר משה' שופטים עמ' קסה

ותשוב בתשובה.

וכך אנו מבקשים בפיוט "דיד נפש": "הדור נאה זיו העולם, נפשי חולת אהבתך, אנא אל-נא רפא נא לה, בהראות לה נעים זיו". עשה שרפואת נפשנו תבוא על ידי מדת החסד - "בהראות לה נעים זיו", ולא על ידי מדת הדין חלילה.

באר משה'

ברכת שעשה נסים' על פי ה'

"על פי ה' יסעו בני ישראל ועל פי ה' יחנו" (ט כג)

בגמרא (שבת לא ב) מובאת שיטת רבי יוסי הסובר שהסותר כהל בשבת כדי לבנות כהל אחר באותו מקום, עבר על מלאכת 'סותר'. אף על פי שמעשהו מוגדר כ'מלקול', הרי עשה זאת 'על מנת לתקן'. אך הסותר כהל כדי לבנות מאבניו כהל במקום אחר, נחשבת סתירתו כמעשה בפני עצמו, ועליו חל הכלל: "כל המסלקלים פטורים".

תמיהה הגמרא: הלא כל מלאכות שבת, ובכללן מלאכת 'סותר', נלמדו מהמלאכות שנעשו במשכן. וכיון שסתירת עצי המשכן נעשתה כדי לשוב ולבנותו במקום אשר יבחר ה', כיצד סובר רבי יוסי שסתירה על מנת לבנות במקום אחר אינה נחשבת מלאכה? ותוצאה: כיון שכל מסעות ישראל נעשו על פי ה', כפתוב: "על פי ה' יסעו בני ישראל ועל פי ה' יחנו", נחשבו כל חניויותיהם כמקום אחד, וממילא סתירת המשכן נחשבה כ'סותר על מנת לבנות במקומו'.

על פי יסוד זה ישב רבי יוסף ענגיל תמיהה העולה מדברי הגמרא במקום אחר: במשנה (ברכות ד א) נאמר שהרוואה מקום שנעשו בו נסים לישראל מברך: "ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה", והביאו לכך סמך מכוף שכששמע יתרו ממושה על הנסים שנעשו לישראל במצרים ובים סוף, ברח (שמות יח א): "ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד פרעה אשר הציל את העם מתחת יד מצרים". לכאורה, כיצד נתן להביא ראיה לדברי המשנה מברכת יתרו, הלא יתרו לא ראה את המקומות שנעשו בהם נסים מצרים ונסים ים סוף, אלא ברוך עליהם בהיותו במדבר?

ברם, לדברי הגמרא שמסעות ישראל וחניויותיהם נחשבים למקום אחד כיון שנעשו על פי ה', נמצא שאכן ברוך יתרו במקום שנעשה בו הנס. שהרי אף יציאת ישראל ממצרים ומסלול הליכתם דרך ים סוף למדבר סיני נעשה על פי ה'. נמצא אם כן שמצרים, ים סוף וכל המקומות שחנו בהם במדבר נחשבים כמקום אחד.

גליוני הש"ס' שבת לב א

בחכמה פותח שערים

בשבת קדש פרשת בהעלתך יחול יומא דהלולא של מרן המשגיח הגה"צ רבי ירחם הלוי ליבוביץ זצ"ל. באחת משוחותיו דבר על מאמר חז"ל (שבת קיט ב): "כל העונה אמן בכל כחו - פותחיו לו שערי גן עדן" וכן אמר:

מטבע הדברים, גם המקפיד על ענית אמן, אינו סבור שמגיע לו שיתפתחו בפניו השערים בשל כך, שהרי מדבר במעשה שאינו בא במאמץ. בקלות יתרה יכול אדם לזכות ולהקפיד על ענית אמן. אך אין הדבר כן. על האדם להאמין בדברי חכמים על גדל מעלתה של ענית אמן. כשם שטובע המים לכבות את האש, אף על פי שאיננו מבינים מדוע, כך יש בכת ענית אמן לפתח שערים בעולם הזה ובעולם הבא. "בכל אפן ובכל מצבים שיתמצא, אמרו חז"ל כי בטח ילך דרכו, בענית אמן - פותח שערים"

(מאמרי המשגיח' אלול תשרי חלק א' עמ' קפו, שמוח).

אמן, מלה קטנה - עצמה אדירה!

'גדל' (8): העקר הששי - אמתות הנבואה

הנבואה - יסוד הדת

העקר הששי מחייבנו להאמין ביכלת האדם להתרומם ולהתעלות ולהגיע למדרגת נביא, כפי שמעידים פסוקי התורה, הנביאים והפסוקים במקומות רבים (מכ"ס פיה"ט סנהדרין הקדמה לפרק ט). הנבואה היא הקשר שבין הנבואה לברואי, ובאמצעותה נטע הקדוש ברוך הוא בקרבנו חיי עולם. באמצעות הנביאים גלה לנו מהו תפקידנו בעולם וצוה לנו את תורתנו ומצוותיו. הרמב"ם בהקדמתו לפורש המשניות כתב: "יתרון הנביא ופעולתו במצוות, הרי הוא - חי נפשי - מן היסודות הגדולים והעצומים שעליהם משען הדת ויסודו".

אמנם ידוע לנו רק על מתי מעט אנשים שהגיעו למדרגת נבואה, אולם בזכות קדומים היו בקרב ישראל נביאים רבים. כמאמר חכמים (מגילת ד"א): "הרבה נביאים עמדו לישראל, כפלים היוצאים מצרים. אלא, נבואה שהצרכה לדורות - נכתבה, שלא הצרכה - לא נכתבה".

מעלתם של נביאי ישראל

הרמב"ם (יסוד התורה ז א) כותב כי על האדם האכה לנבואה להיות גדול בהכמה ושולט לחלוטין על כל נטיותיו החמירות ורצונותיו הגשמיים. על הנביא להתרומם למצאיות קזאת העלם ימצא שום טעם וענין בכל הענינים הגשמיים המשמקים את רב בני אדם.

אף על פי שהיו נביאים גם לאומות העולם (ראה ב"ב טו ב), גלוי הנבואה שזכו לו היה בחשאי, בדרך ארעי ומקרה (ראה רש"י במדבר כז ד). כך תארו חכמים (ב"ר נה ג) את ההבדל בין נביאי ישראל לנביאי אומות העולם: "מה בין נביאי ישראל לנביאי אומות העולם? משל למלך שהיה נתון הוא ואוהבו בטרקליו, וילון מנח ביניהם, כל זמן שהיה רוצה לדבר עם אוהבו, היה קופל את הילון ומדבר עמו. אבל לנביאי אומות העולם אינו מקפל אותו, אלא מדבר עמם מאחרי הילון".

הוא שאומר המשורר: אף כי הוא "אדון עולם לכל נוצר", ועל כן אף בקרב אמות העולם מצוינה שהתגלה ה' לחכמיהם כמראה הנבואה. הגדל יש בינינו לבנים: לנביאיהם הוא מתגלה באופן של: "יורה גדלתו..." - כאדם הורה בחץ מרחוק, דהינו בהסתרה. ואולם "אל אנשי סגלתו ותפארתו" - נביאי ישראל שהם חביבים עלי, והוא מתפאר בהם: "שפע נבואתו נתנו" - גלוי נבואתו באה אליהם בדרך השפעה ישירה - בקרוב ובפרסום.

(מגילת ד"ק בפסוקי שער הרמב"ם). פעל יוצא מאמונתנו בנבואה, מתחייבים אנו להאמין בדברי הנביאים. וכפי שמגדיר עקר זה בנפש "אני מאמין" - "שכל דברי נביאים אמת", אף בברכות ההפסדה אומרים אנו: "אשר פתר נביאים טובים ורצה דבריהם הנאמרים באמת".

שפע נבואתו בקרוב ובפרסום נתנו - משיפיע הקדוש ברוך הוא, רק אל נביאי ישראל שהם אנשי סגלתו החביבים לו ותפארתו והוא מתפאר בהם.

שפע נבואתו בקרוב ובפרסום נתנו - משיפיע הקדוש ברוך הוא, רק אל נביאי ישראל שהם אנשי סגלתו החביבים לו ותפארתו והוא מתפאר בהם.

ברוך משיב אבדה לבעליה

את הספור המפלא והמיוחד שלפנינו, אשר מטעמים מובנים נאלצנו לטשטש בו אי אילו פרטים, שמענו מפי בנו של בעל המעשה, מזקני החסידים, צאצא לאחת המשפחות המייחסות בישראל ששרשיה נטועים בהררי קדש בגולת אירופה, וענפיה משתרנים עד לארצנו הקדושה. וכך מספר הבן שליט"א:

"בביתו של אבי מורי שליט"א נערכו לאחריה שפוצים מקיפים. זו דירה ישנה מאד שלא שפצה במשך עשרות שנים, כך שבשפוצי המתכנן אומרים היו להרס את כל הקירות ולבנותם מחדש, ולכן טרם תחלת השפוצים הורה לנו השבילן לפנות את הדירה מכל תכולתה".

פנו אפוא בני המשפחה מן הבית את כל הדברים שהיה בהם ערך וצרך, ואת הגרוטאות והתכולה שנראה שלא היה בה צורך הותרו בדירה כדי שתפנה בידי הפועלים יחד עם פסלת הבנין.

טרם כניסתם של הפועלים עברו שוב בני המשפחה בין התדרים כדי לבדוק שלא נותר דבר בעל ערך, ומישימו את הבדקה הותרו את הפסחתם בידי השבילן, ותהליך השפוצי החל.

עם תחלת השפוצי החלו הפועלים הישמעאלים במלאכת פרוץ ונתחו האונות שהיו קבועים בקירות הבית פנהגו בדירות הישנות. כל ארון שפרק השלף הישר אל מכולת הפסלת שהנחה מתחת לחלון הבית. במקלה שבודתם גלו הפועלים אי אילו חפצים ובגדים ישנים שבודתתו על גבי הארונות ומאחוריהם, ומבלי לחשב פעמים שלטיכו אותם אל המכולה.

ממשיך ומספר הבן: "כמה ימים לאחר תחלת השפוצי, בשעת ערב מאחרת, הצרכתי להתקשר לאחי בשל סבה צדדית ובלתי צפויה. לקראת סיום השיחה אמר לי אחי כבדרך אגב כי בבימי האחרונים נראה כי אבינו שרוי בדאגה גדולה בגלל השפוצים.

השיחה הסתיימה, אולם אני נותרתי מהרהר. הפרט האחרון שספר לי אחי בשיחתנו טרד את מנוחתי היתכן שאבי דואג בשל השפוצים? כל עבדה זו עומדת בסתירה מחלטת לאפיו. אבי ידוע בקרב מכיריו כבעל בטחון מיוחד, שאף במצבים הקשים ביותר הוא משרה שפחה על כל סובביו. התלבטתי עם לעשות מן העסק, אולם לבסוף ההלטתי לבקרו ולנסות להבין את סבת דאגתו.

כאשר נכנסתי לחדרו של אבא הבחנתי מיד בסדר פניו המדאג. התענינתי בעדינות בסבת הדאגה. נפר היה שאבי מתלבט האם לשלוח את אחי לבסוף הוא פנה אלי בשאלה, האם ידוע לי או שמא אוכל לברר מה עלה בגורלן של כמה שקיות בגדים ישנים שליפי מיטב זכרונו שכנו באחד מארונות הקיר. לא הבנתי מפני מה חרד אבי כל כך לגורלן של כמה שקיות 'שמאטעס'... אולם מפני מצות כבוד אב התקשרתי לאחי שהיה נוכח במקום המהלך תחלת עבודות השפוצים. אחי השיב כי למיטב ידיעתו מעט הבגדים הגלויים שסמאצו השלכו למכולת הפסלת.

כשהתשובה בידי שבתי אל אבי, ומה רבה היתה הפתעתני כאשר כמעט והתעלף למשמע התשובה. 'אוי ואבוי', הוא קרא בצער ובגיון תוך שהוא מליט פניו בדיו, 'זרקתם את הבגדים הישנים! מה אעשה עכשיו? מה אעשה?'

הבטתי בהפתעה ובבלבול באבי הנסער. מעולם לא ריאתי אותו שרוי בצער שכזה.

אבי שהבין כי איננו מבין על מה מהוומה, נאלץ לגלות לי את הסוד: מסתבר כי בין אותם בגדים ישנים שכנו כבוד שני חפצי קדש נדירים, בעלי קדשה מיוחדת, ששמעו כמה מצדקי הירוח המפרסמים במלאכת קדשם עוד בהיותם בגולה. לפני למעלה ממאה שנה עלו לארץ בידי צאצאיהם, ובהמשך הגיעו לידיי של סבי הקדוש זצ"ל, שבאחרית מיו העבירם פחדות קדש למשמרת בידיי של אבי שליט"א.

לחפצים הללו ישנה קדשה מיוחדת, הסביר לי אבא כשדמעות בעיניו, 'אבי זצ"ל מסר לי אותם למשמרת, תוך שהוא מחיר אותי לשומרים מפל משמר ולא להעבירם לאיש, והנה לינת זגונתי פלתי בשמירה, ככה אבא והוסיק בקרירות משפט שצאצאי אותי יותר מכל: 'איך אעלה אל אבי והנער איננו אתי'... לרב אחרייתו הרבה של אבי על הפקדון שהפקד בידיי,

דבר קיימם של אותם חפצי קדש נשמר עד עתה כסוד אף מפני בני המשפחה הקרובים. גם אני לא ידעתי על קיימם עד לאותו רגע. אולם עתה, בנסבות הקיימות ובשל צערו ויגונו של אבא התודענו לדבר קיימם והתחלתי מיד במאמצים לאתרם. אבא שמאדו לא יכול היה לסייע באפן פיזי בחפשיים, נטל לידיי ספר תהלים והחל מיד להתפלל ולשפך שיח מעמיק לבו שהמיטימה תצליח וחפצי הקדש ישונו לרשותו.

תחלה נסעתי לבית אבא כדי לבדוק שמו החפצים האבודים עוד נמצאים במכולה, אולם עד מהרה התברר לי מפי אחד השכנים כי בימים האחרונים כבר הספיקו כמה פעמים לפנות את המכולות ולהחליפן באחרות. משם פניתי אל קבלן השפוצים היהודי והתענינתי האם הבחין באותם חפצים. הלה הרגיש חסר נעימות למשמע המקרה. הוא נזכר כי הבחין בכמה פריטים ישנים שהיו מנחים על אדן החלון ובשלב מסים נעלמו. הוא הפנה אותנו לקבלן האחראי על פנוי המכולות. השבילן הישמעאלי טען כי לא הבחין בחפצים, וכאשר הבין כי מדובר בחפצים בעלי ערך הציע באדיבות לשלח פועלים שינסו לחפשם באתר הפסלת שבו הוא נוהג לרוקן את מכולות פסלת הבניה שברשותו. אלא שהפועלים שגשגלו למקום ונברו בערמות הפסלת שבו בידיים ריקות.

בין לבין התקשר השבילן היהודי לכל הפועלים הישמעאלים שהעסקו בשפוצי הדירה בשבוע האחרון. כלם הכחישו כל קשר לפסור, אולם משהו בטון דבור של אחד מהם גרם לשבילן לחטט שאולי הוא משקר.

בתושייתו החלתי אפוא הלה לבנות 'ספור כסוי' ועמו לפנות לאותו פועל ולשדלו להשיב את האבדה. הוא התקשר לפועל ואמר לו כי הוא מבקש ממנו לבדוק שוב האם אותם חפצים נמצאים 'במקרה' ברשותו; מדבר בחפצים שהיו שכיחים לאחד מאבות המשפחה, ואילו להם כל ערך כספי. הסביר השבילן לפועל, 'אולם הסבא הישן קשור אליהם מאד ובאדם גורם לו צער עצום ומסכן את חייו'.

מסתבר כי התחבולה פעלה, משום שבו ברגע שנה פועל את גרסתו 'ונזכר' כי החפצים נמצאים בידיי. כפי הנראה, מרמז העימך והפשה של אותם חפצים גרם לו להבין כי הם בעלי ערך גבוה. מתוך כך הוא חמד אותם והעבירם לרשותו במחשבה לבדק בהמשך האם יוכל להרויח מהם משהו. עתה, כאשר הבין כמאצה, שאין להם כל ערך אמתי, הסכים מיד להחזירם.

למחרת בבקר הוביבה האבדה לבעליה ולמחמתם הרבה של בני המשפחה המרובת.

ההשגחה הפרטית המיוחדת והמדקדקת המשלבת בספור השבת האבדה התבררה רק בהמשך. כאשר החזיר הפועל את האבדה לידיי של השבילן, הוא ספר לו כמסיח לפי תמו, כי לא פחות ממקט פעמים עשו החפצים את דרכם מפלול הצצר ומוביל מביתו אל עבר פח האשפה העירוני, והוא עב והחזירם. משום מה הוא נקשר לבלגיי הסחבות' שמאצו, וניסיונותיה החוזרים ונשנים של אשתו להשליכם לפח האשפה סקלו על דו פעם אחר פעם...

לבסוף כבר השתכנעתי שאין בהם כל ערך והספמתי לזרוקם, ספר הפועל, 'אולם בדיק אז התקשרתם בהפתעה'...

קשה לתאר את עצמת השמחה ששרתה על פניו של אבא שליט"א כאשר האבדה החזרה לידיי. עד לשעה שנמצאה אל מש ספר התהלים מידיי והוא לא חדל מלהתפלל על מצאתה. והנה התקבלו תפלותיו, בארץ גם ובהשגחה פרטית מפאזה שרדו החפצים את כל הגלגולים והטלטולים ושבו לבעליהם!

'היתה כאן השגחה פרטית מיוחדת במינה', מסכם הבן, 'זכיתי לראות בעיני כיצד כל פרט בספור היה מתזמן ומתכן בידיי מלך העולמים באפן משלם. רק לחשב מה היה קורה אלו הייתי לא הצרכתי להתקשר לאחי באותו ערב... אלו העבירי לא היה משתכנע מספורו של השבילן... ואילו לא היה מחזירם לביתו פעם אחרי פעם... יתכן שאותם חפצים קדושים היו נעלמים ללא שוב. הדו לה' כי טוב כי לעולם חסדו'.